

Nr 25

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner angående en speciell u-hjälpsavgift, m. m.

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

I) de likalydande motionerna I: 95 av herr *Blomquist* och II: 136 av fru *Sundberg m. fl.*, vari hemstälts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att visst belopp till u-landsbistånd befrias från statlig inkomstskatt;

II) de likalydande motionerna I: 100 av herr *Schött m. fl.* och II: 130 av herr *Gustafsson* i Borås *m. fl.*, vari hemstälts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om utredning rörande införande av rätt för fysiska personer till avdrag vid den statliga inkomstbeskattningen för gåvor till en viss maximigräns till u-hjälps- och andra humanitära ändamål samt till kulturella, religiösa, vetenskapliga eller eljest uppenbart allmännyttiga ändamål;

III) de likalydande motionerna I: 101 av herr *Svenungsson m. fl.* och II: 129 av herr *Fridolfsson* i Stockholm *m. fl.*, vari hemstälts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning rörande införande av avdragsrätt vid taxeringen för gåvor till religiösa, humanitära, kulturella, vetenskapliga eller eljest uppenbart allmännyttiga ändamål;

IV) de likalydande motionerna I: 164 av herrar *Sörenson* och *Johan Olsson* samt II: 201 av herrar *Wiklund* i Stockholm och *Johansson* i Växjö, vari hemstälts, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om en snabb utredning av förutsättningarna för uppförande på debetsedeln av det u-landsbidrag som varje skattebetalare har att erlagga;

V) de likalydande motionerna I: 417 av herrar *Harry Carlsson* och *Per Jacobsson* samt II: 532 av herr *Hamrin* i Jönköping *m. fl.*, vari hemstälts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning och förslag till nästa års riksdag om avdragsrätt vid beskattningen för gåvor till u-länder i enlighet med i motionerna angivna riktlinjer»;

VI) de likalydande motionerna I: 423 av herrar *Thorsten Larsson* och *Svanström* samt II: 536 av herrar *Johansson* i Skärstad och *Boo*, vari hemstälts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning av möjligheterna att stimulera enskilda personer att lämna bidrag och gåvor till religiösa och ideella organisationer samt hjälporgan för

insatser på humanitära, allmännyttiga och vetenskapliga områden i enlighet med vad i motionerna anförts»;

VII) de likalydande motionerna I: 479 av herr *Holmberg m. fl.* och II: 603 av herr *Bohman m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa,

1) att en allsidig utredning med representanter för staten, näringslivet, missionen och de humanitära organisationerna tillsättes, vilken skyndsamt bör överse riktlinjerna för den svenska u-landshjälpen — i avsikt att underlätta en ökning av hjälpen — i enlighet med de principer och förslag som anges i motionerna,

2) att förslag till nationellt investeringsgarantisystem förelägges innevarande års höstriksdag,

3) att förslag till sådana ändringar i skattelagstiftningen förelägges riksdagen att det ekonomiska samarbetet med u-länder underlättas,

4) att de svenska insatserna på familjeplaneringens område ges prioritet»;

VIII) de likalydande motionerna I: 556 av herr *Eric Carlsson* och II: 713 av herrar *Jonasson* och *Dockered*, vari hemställts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om framställning och försäljning genom postverkets försorg av brevmärken, frimärken, s. k. helgkort o. d. till förmån för biståndet till u-länderna i enlighet med vad i motionerna anförts»;

IX) motionen II: 200 av herr *Werner m. fl.*, vari hemställts, »att en årlig obligatorisk avgift av 50 kronor pålägges skattebetalare med en beskattningsbar inkomst över 10 000 kronor att förvaltas och disponeras av SIDA»;

X) motionen II: 539 av herr *Lundberg*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta,

1) att på den del av statligt taxerad inkomst som ligger över 20 000 kr. per år uttaga en speciell u-hjälpsavgift å en procent,

2) att denna avgift skall uttagas på debetsedlarna under särskild rubrik, samt

3) att debitering, uppbörd och redovisning av u-hjälpsavgiften skall ske genom skattemyndigheterna;

XI) motionen II: 734 av herr *Rubin*, vari hemställts, att riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

Förordning

**angående ändrad lydelse av 4 § förordningen den 30 juni 1960 (nr 81)
om omsättningskatt å motorfordon i vissa fall**

Häriigenom förordnas, att 4 § förordningen den 30 juni 1960 om omsättningskatt å motorfordon i vissa fall skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

4 §.

Omsättningsskatten utgår — — — 1 600 kilogram.

Särskild skatt utöver vad ovan stadgas utgår med 20 procent av personbils beskattningsvärde under förutsättningen att detta överstiger 20 000 kronor.

Beskattningsvärdet är lika med det pris som detaljhandlaren i allmänhet betingar sig för varan, däri inberäknat automobilskatt enligt 5 § c) förordningen den 2 juni 1922 (nr 260) om automobilskatt.

XII) motionen II: 735 av herr *Rubin*, vari hemställts,

1) att riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

Förordning

angående ändrad lydelse av 3 § mom. 1 förordningen den 25 maj 1941 (nr 251) om särskild varuskatt

Härigenom förordnas, att 3 § punkt 1 förordningen den 25 maj 1941 om särskild varuskatt skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

3 § 1. Skatten utgår i enlighet med vad i förteckningen anges, antingen med däri angivet procenttal av varans beskattningsvärde eller med i förteckningen angivet belopp för varuenhet.

2) att riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

Förordning

angående ändrad lydelse av bilagan till förordningen den 25 maj 1941 (nr 251) om särskild varuskatt

Härigenom förordnas att bilagan till förordningen den 25 maj 1941 om särskild varuskatt skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

Bilaga

Förteckning över — — — tulltaxenummer

Tulltaxe- nummer	Varuslag	Skattesats, procent av beskatt- ningsvärdet	Skattesats öre, för angiven enhet
33.06	Parfymer m. m.	40 %	
70.10.200	Flaskor för öl och mineralvatten		5 öre per st
70.10.301	Flaskor med högst 100 m ³ kapacitet		5 öre per st
92.11—92.13	Grammofoner m. m.	20 %	

XIII) motionen II: 736 av herr *Rubin*, vari hemställt, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utgivande av en frimärksserie under budgetåret 1967/68 till förmån för u-biståndet».

De ovan under VII upptagna motionerna I: 479 och II: 603 har hänvisats till bevillningsutskottet såvitt avser ändringar i skattelagstiftningen och i övrigt till statsutskottet.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 164, I: 417, I: 479, II: 129, II: 130, II: 136 (II: 113), II: 200, II: 536, II: 539, II: 713, II: 734 (II: 612), II: 735 (II: 612) och II: 736 (II: 612).

Speciell u-hjälpsavgift m. m.

Motionerna

I *motionen II: 200* framhålles bl. a. att tanken på 1 % av nationalinkomsten till hjälp åt u-länder vunnit gehör från alla partier och från stora folkgrupper i vårt land. Med hänsyn till det statsfinansiella läget synes dock målsättningen avlägsen under förutsättning att man inte vill medge skattehöjning eller vidta prutning på annan utgiftspost — åtgärder som på olika sätt ogynnsamt påverkar vårt ekonomiska läge liksom också våra möjligheter att framdeles ge hjälp. Man måste emellertid väga vår egen nuvarande status mot en hotande katastrof inom en snar framtid. Fördenskull tarvas radikala åtgärder utan uppskov. Motionärerna föreslår därför att en fast avgift om 50 kr. som engångsbelopp skall erläggas av varje skattebetalare med en beskattningsbar inkomst över 10 000 kr. Skatteskalornas progressivitet torde därvid ge rimlig kostnadsfördelning. Avgifterna bör ingå i en fond, som förvaltas av SIDA.

Som motivering för yrkandet i *motionen II: 539* anföres i huvudsak följande. Man måste konstatera att vi i avvaktan på ett långsiktigt och väl genomarbetat program för u-hjälpen inte kan utöka anslaget till u-länderna inom budgetens ram med det ekonomiska läge vi har. Även om viljan att hjälpa är stor hos de lägre inkomsttagarna, så är den ekonomiska förmågan helt otillräcklig för många. Men det är självklart att de som har större inkomster har plikt, råd, intresse och möjligheter att öka vår del av hjälpen till u-länderna. Det förefaller även rimligt att riksdagen aktivt stöder en sådan aktion genom att fatta beslut om en speciell avgift från de större inkomsttagarna och att denna avgift får uttas på debetsedlarna under en särskild rubrik. Avgiften till u-länderna bör knytas till det skatteuttag för taxering till statlig inkomstskatt, som anges på debetsedeln samt

uttas med förslagsvis en procent på den del av inkomsten som ligger över 20 000 kr. Även om en sådan begränsad hjälp, utöver den budgetmässiga, kan anses blygsam i förhållande till de större inkomsttagarnas hjälpförmåga, är det ändå lämpligt att pröva sig fram även här. Skulle någon önska ge större bidrag, kan detta givetvis ske på frivillighetens väg. Med tanke på att det är angeläget att invänta ett planmässigt och långtidsbetonat hjälpprogram är det även rimligt att en viss begränsning sker. Ett uttag av en procent till u-hjälpen på den del av statligt taxerad inkomst som överstiger 20 000 kr. innebär att den som har en inkomst på 30 000 kr. får betala 50 kr. i avgift, på 40 000 kr. 150 kr., på 50 000 kr. 250 kr. etc. Även om dessa avgifter kan förefalla små, torde de dock tillföra u-hjälpen både ett ekonomiskt och ett moraliskt stöd som icke bör underskattas.

Till stöd för utredningsyrkandet i *motionerna I: 164* och *II: 201* om angivande på debetsedel av u-hjälpsbidrag anföres bl. a. I den totala skatt, varje skattskyldig betalar, ingår också »skatten» till u-hjälpen. Motionärerna anser det riktigt, att denna skatt, som kanske snarare bör kallas ett bidrag, till sin storlek redovisas för individerna. Ett led i uppbyggandet av den internationella gemenskaps känslan och det internationella ansvaret vore — menar motionärerna — att på debetsedeln uppföra vad varje skattebetalare bidrar med till den skattefinansierade u-hjälpen. Mot en dylik tanke kan invändas, att särskilda punktskatter inte är önskvärda. Redan nu redovisas emellertid ett flertal avgifter särskilt på debetsedeln, exempelvis folkpensionsavgift, tilläggspensionsavgift, sjukförsäkringsavgift, statlig förmögenhetsskatt och skogsvårdsavgift. Ytterligare en kolumn med angivande av u-landsbidraget torde icke bryta den nuvarande ordningen men skulle skapa förutsättningar för ett betydligt kraftigare svenskt u-landsbidrag, än vad som nu lämnas.

Avdrag vid inkomstbeskattningen för gåvor till u-hjälp m. m.

Frågans tidigare behandling

Vid beräkning av inkomsten från särskild förvärvskälla skall enligt 20 § kommunalskattelagen från förvärvskällans intäkter avräknas alla omkostnader under beskattningsåret för intäkternas förvärvande och bibehållande. Avdrag får därvid icke ske för den skattskyldiges levnadskostnader och därtill hänförliga utgifter.

I praxis har avdrag för bidrag till vetenskaplig undervisning och forskning inte ansetts kunna medgivas, såvida bidraget inte lämnats av rörelseidkare till teknisk-vetenskaplig forskning inom den bransch, som rörelseidkaren företräder. Inte heller har avdrag medgivits för gåvor till sociala institutioner (se t. ex. RÅ 1941 ref. 5, RÅ 1941 Fi not. 534, RÅ 1943 ref. 20 och RÅ 1950 Fi not. 670).

Frågan om avdragsrätt vid inkomsttaxeringen för gåvor till allmännyttiga, humanitära m. fl. ändamål har tidigare upprepade gånger varit föremål för riksdagens behandling. Genom beslut vid 1938, 1939, 1941 och 1942 års riksdagar föreskrevs sålunda, att skattskyldig skulle äga rätt att vid taxering visst år enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjuta avdrag för gåvor till luftvärnet och sjövärnskåren. Denna avdragsrätt tillämpades senast vid 1943 års taxering.

Genom beslut av 1943 års riksdag bemyndigades vidare Kungl. Maj:t medge, att skattskyldig vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åren 1944 och 1945 fick åtnjuta avdrag för penninggåvor ej understigande visst belopp till internationellt hjälparbete för lindrande av nöd bland civilbefolkningen i krigshärjade länder. Avdrag medgavs endast om gåvobeloppet uppgått till minst 1 000 kronor.

De sålunda gjorda medgivandena har föranletts av särskilda förhållanden och varit till tiden begränsade. Vid varje tillfälle, då fråga om sådan avdragsrätt varit under bedömande, har av bevillningsutskottet uttalats, att bestämmelser av detta slag innebar en uppenbar avvikelse från de principer, som låg till grund för gällande lagstiftning. Därvid har utskottet framhållit, att främjandet av behjärtansvärda eller eljest allmännyttiga ändamål inte borde ske i form av lättnader vid beskattningen utan i förekommande fall genom direkta bidrag från statens sida.

I ett den 20 december 1956 avgivet betänkande med förslag till bestämmelser om avdragsrätt och skatteplikt för periodiskt understöd samt om avdragsrätt för studieunderstöd, m. m. har *skattelagssakkunniga* behandlat frågan om avdrag för periodiskt understöd och gåvor till allmännyttiga ändamål. De sakkunniga har därvid framhållit, att enbart den omständigheten att ändamålen är behjärtansvärda och att institutionerna behöver stöd ej utgör skäl för avdragsrätt vid beskattningen. Det kan vid förutsättningslöst övervägande finnas lämpligare att understöd ges i annan form, om understöd från det allmännas sida över huvud taget anses böra ifrågakomma.

Efter att ha anfört en rad invändningar mot en utvidgad avdragsrätt har de sakkunniga inte ansett sig kunna förorda en självständig avdragsrätt för gåvor till allmännyttiga ändamål. De sakkunniga har emellertid även framkastat tanken att — om det skulle finnas angeläget att vid beskattningen hänsyn i någon form tas till skattskyldigs utgifter av den beskaffenhet, varom här är fråga — en annan utväg än att tillskapa en särskild avdragsform skulle tillgripas. Enklast kunde detta ske genom att bestämmelserna om det nuvarande avdraget för försäkringspremier o. d. ändrades så, att avdragsrätten omfattade även avgifter eller bidrag till vissa andra ändamål än försäkringar. Avdragsrätten skulle därvid såsom nu vara begränsad till vissa maximibelopp. Åtskilliga avgifter och bidrag till allmännyttiga ändamål eller till sammanslutningar hade från social synpunkt ett värde,

som kunde jämföras med försäkringsverksamhetens, och det kunde därför icke anses föreligga avgörande principiella skäl mot att skattskyldig medgavs en friare valrätt i fråga om utnyttjandet av ifrågavarande av sociala skäl betingade avdrag.

Motioner rörande avdrag vid beskattningen för bidrag till humanitära, litterära, religiösa, vetenskapliga eller eljest uppenbart allmännyttiga ändamål har därefter flera gånger varit föremål för riksdagens uppmärksamhet, bl. a. år 1961, 1964 och 1965, men avvisats av riksdagen.

Bevillningsutskottet har, då fråga om avdragsrätt för gåvor till allmännyttiga och liknande ändamål varit under dess prövning, upprepade gånger uttalat att regler av förevarande art innebar en klar avvikelse från grundläggande principer i den svenska skattelagstiftningen samt hävdade att samhällets stöd åt dylika ändamål inte borde ske i form av skattelättnader för de enskilda bidragsgivarna. Utskottet har också erinrat om att införandet av en avdragsrätt för gåvor skulle direkt strida mot och troligen tillintetgöra planerna på en definitiv källskatt.

I sitt betänkande nr 5 vid 1966 års riksdag hemställde bevillningsutskottet i anledning av väckta motioner, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning rörande införande av viss rätt till avdrag vid den statliga inkomstbeskattningen för belopp, som skattskyldig skänkt till humanitära, kulturella, religiösa, vetenskapliga eller eljest uppenbart allmännyttiga ändamål. I en vid betänkandet fogad reservation av herr John Ericsson m. fl. hemställdes om avslag på motionerna. Riksdagen beslutade i enlighet med reservationen.

Motionerna

Till stöd för utredningsyrkandet om införandet av rätt till avdrag vid inkomstbeskattningen för gåvor till religiösa m. fl. ändamål anföres i *motionerna I: 101* och *II: 129* i huvudsak följande. I princip torde man vara enig om att det arbete som utföres av t. ex. religiösa, kulturella och humanitära organisationer utgör ett värdefullt komplement till samhällets egna institutioner. I kampen mot bl. a. brottslighet och alkoholmissbruk är frivilliga insatser ett nödvändigt stöd till de statliga insatserna. Värdet av detta enskilda stöd kan svårigen uppskattas. Starka skäl talar för att samhället bör underlätta dessa organisationers frivilliga arbete. För de stora delar av vårt folk som är intresserade för de ideella strävandena är riksdagens hittills visade motvilja att bifalla framlagda motioner om en utredning av här förevarande spørsmål helt oförklarlig. Mot bakgrund härav synes det helt omotiverat att längre vägra en utredning, som man väntat på i många år.

I *motionerna I: 423* och *II: 536* anföres bl. a. Enskilda personer ställer medel till förfogande både för religiösa och ideella organisationer men även för vetenskapligt arbete, undervisning och kulturminnesvård. Skattetrycket

försämrar emellertid bidragsgivarnas möjligheter att främja sådana initiativ och intressen. Det har hävdats, att en stimulans till gåvor borde åstadkommas genom att bidragen gjordes avdragsgilla vid beskattningen. Metoden skulle emellertid medföra en gradering inte efter angelägenhetsgrad utan efter givarens ekonomi och skattekraft. Sålunda skulle en gåva från person med hög inkomst till mindre del bestå av dennes inkomst efter skatt och till större del av de skattemedel som genom avdragsrätten får anses inkluderade i gåvan. Å andra sidan skulle metodens stöd helt utebli i t. ex. de fall då medel till ett allmännyttigt eller ideellt ändamål åstadkommes genom hössinsamling. I sådana fall rör det sig om så små belopp att avdragsrätten i praktiken saknar betydelse.

Vid vissa tillfällen har samhället stimulerat bidrag till insamlingar för angelägna ändamål på sätt som medfört att de ovannämnda olägenheterna eliminerats. För budgetåren 1953/54 och 1954/55 beviljade således riksdagen anslag till främjande av cancerforskningen, vilka skulle utgå med samma belopp som insamlades genom gåvor, dock med högst 10 milj. kr. sammanlagt för de båda budgetåren. Vid två senare tillfällen har riksdagen vidare beviljat anslag för liknande stöd till insamlingarna »Sverige hjälper». Erfarenheterna vid dessa tillfällen har varit goda, och den praktiserade metoden bör kunna tillämpas i ökad omfattning.

Det synes obestridligt att åtskilliga andra ändamål kan anses lika angelägna och behjärtansvärda som de ändamål till vilka stöd lämnats på nämnda sätt. De omätliga behoven i världens utvecklingsländer kan inte betvivlas av någon. Oavsett vilken målsättning den statligt administrerade hjälpen har kommer ytterligare insatser att fordras. Man kan ifrågasätta om inte statsmakterna varje år borde anslå ett visst belopp till stimulans av gåvor och bidrag för klart preciserade ändamål. Det är angeläget att en utredning får förutsättningslöst pröva dessa frågor. Valet av metod för stödets lämnande — bidrag eller avdrag direkt på den statliga inkomstskatten — liksom bidragets andel av gåvan blir naturligtvis beroende av ändamålets begränsning och omfattningen av samhällets stöd.

Motiveringen för utredningsyrkandet i *motionerna I: 95* och *II: 136* om införande av avdragsrätt för gåvor till u-hjälp återfinnes i motionen *II: 113*. I sistnämnda motion konstateras att i dagens läge utrymme saknas i statsbudgeten till en sådan ökning av u-landshjälpen att 1 % av nationalinkomsten kan avsättas till biståndsverksamhet inom åtskilliga år. Givetvis måste den offervilja som finns utnyttjas. Man måste emellertid räkna med att en frivillig insamling för att ge resultat måste administreras så att en central organisation svarar för såväl insamling som redovisning för vidarebefordran av insamlade medel till SIDA.

Insamlingen bör ske över debetsedeln. Man kan tänka sig två olika förfaringssätt. Varje preliminär debetsedel skulle förses med ett tillägg. Detta

skulle utgöras dels av en talong för en bekräftelse av löntagaren att arbetsgivaren äger att av lönen dra ett visst av löntagaren fastställt belopp till u-landshjälp vid varje löneutbetalningstillfälle, dels av inbetalningskort att användas av arbetsgivaren för insändning av de dragna medlen. Detta förfaringssätt bör kompletteras med möjligheten att vid slutlig deklaration på deklarationsblanketten anteckna ett visst belopp att av taxeringsnämnden inbetalas till SIDA, varefter avräkning på sedvanligt sätt skulle göras vid den slutliga taxeringen. Det effektivaste resultatet torde ernås genom en kombination av dessa bägge möjligheter.

Motionärerna föreslår också att visst bidragsbelopp göres skattefritt. En del av svenska folket kommer att vilja föredra att lämna sin u-hjälp till enskilda organisationer av olika slag, varför hänsyn då måste tagas till att dessa medel i så fall blir avdragsgilla vid taxeringen i samma grad som de till SIDA insamlade.

Motionärerna föreslår, att Kungl. Maj:t gör en snabbutredning för att fastställa det tekniska tillvägagångssättet för en fortlöpande nationell insamling enligt ovan skisserade förslag varvid förutsättes att insamlingen kan påbörjas i och med ingången av år 1968 och löneavdragen verkställas i och med detta års ingång. Kommittén bör också behandla förslaget om skattefrihet för visst belopp liksom frågan om administrationen av insamlingen.

I *motionerna I: 100* och *II: 130* framhålles bl. a. att det från officiellt håll på senare tid beklagats att den allmänna opinionen inte är tillräckligt förberedd på en omfattande svensk u-hjälpsinsats. Motionärerna påpekar att statsmakterna bör eftersträva att stimulera det stora intresse som finns hos privatpersoner att göra egna insatser för de fattiga folken. Ett sätt att stimulera till sådana insatser är att medge avdragsrätt vid inkomstbeskattningen för gåvor till bl. a. u-hjälpsändamål. En utredning bör tillsättas för att fritt pröva de möjligheter till lösning som finns. Motionärerna anser dock att avdragsrätten bör tillkomma fysiska personer och att den i första hand bör ifrågakomma vid den statliga beskattningen. Dessutom bör en maximi-gräns sättas för det avdragsgilla beloppet.

Motionärerna i *motionerna I: 417* och *II: 532* anvisar ett system för avdragsrätt för gåvor till u-länderna av följande innebörd. Ett centralt u-landskonto inrättas. Den som önskar ge en gåva sätter in medlen på detta konto och erhåller samtidigt postens kvitto. Medlen fördelas av en särskild fondstyrelse. På postgirotalongen skall finnas möjlighet för dem som så önskar att ange till vilket ändamål eller vilken organisation/myndighet pengarna skall gå. Medel som inte är avsedda för visst syfte bör fördelas av nämnda fondstyrelse, sammansatt på så sätt att såväl statsmakterna som folkrörelser/organisationer blir representerade. Givaren skall sedan ha rätt att göra avdrag vid beskattningen för de gåvor vederbörande lämnat till u-hjälpen. Avdragsrätten bör dock maximeras samt begränsas med vissa

procentsatser beroende på givarens årsinkomst. Från rättvisesynpunkt bör två olika procentsatser införas, en högre om tio procent för lägre inkomsttagare intill viss inkomstgräns, en lägre om fem procent för högre inkomsttagare intill viss övre inkomstgräns. En tredje modell vore att införa någon form av avtrappningsregel vad procentsatserna beträffar, d. v. s. lägre procentsatser för avdraget ju högre inkomsten är. Det bör ankomma på särskild utredning att närmare undersöka de möjligheter som kan finnas i syfte att införa en enkel men rättvis avdragsrätt av här antytt slag. Det bör vidare undersökas om särskild plats på deklarationsblanketten kan reserveras för postens kvitto, varigenom kontrollen underlättas avsevärt. Eftersom endast ett kontonummer skall finnas, måste avdragen lätt kunna kontrolleras genom stickprovsundersökningar på mottagarkontot. Administrationen för skattemyndigheterna förenklas härigenom i betydande omfattning till skillnad från andra system för avdragsrätt.

Enligt det förslag som här skisserats kvarstår frivilligheten i givandet samtidigt som givaren alltså har möjlighet att vara med och bestämma till vilket ändamål eller genom vilket organ hjälpen skall gå. De gåvor som nu ges till olika missionssamfund, fackliga eller kooperativa sammanslutningar m. m. kan givetvis samordnas över ett centralt u-landskonto, om detta anses förenkla systemet med avdragsrätten. Det fordrar i sin tur viss insyn från myndigheternas sida i respektive organisations bokföring och u-landsadministration, vilket emellertid inte bör leda till att villkor knyts till hur hjälpen skall utformas. Insynen bör endast avse möjligheten att kontrollera att medlen verkligen kommer respektive mottagarland till del.

Åtgärder på beskattningsområdet för att främja investeringar i u-länderna

Frågans tidigare behandling

Den svenska skattelagstiftningen bygger så gott som uteslutande på principen, att internationell dubbelbeskattning skall undvikas genom överenskommelser med vederbörande främmande stat. Ehuru Sverige har ett rikt förgrenat nät av allmänna överenskommelser för undvikande av dubbelbeskattning, saknas ännu dubbelbeskattningsavtal bl. a. med flertalet stater i Latinamerika, Asien och Afrika.

I sitt betänkande nr 47 vid 1965 års riksdag tillstyrkte bevillningsutskottet ett motionsvis framfört utredningsyrkande om åtgärder i syfte att stimulera svenska investeringar i u-länderna. Riksdagen beslutade emellertid i enlighet med en vid betänkandet fogad reservation av herr John Ericsson m. fl. Reservanterna framhöll bl. a. att den angelägnaste uppgiften när det gäller att skapa gynnsammare förutsättningar för investeringar i utvecklingsländerna var att undanröja gällande internationell dubbelbeskattning. Detta kunde enligt reservanternas mening bäst ske genom dubbelbeskattningsavtal. Det var inte utan vidare klart att förekomsten av interna lag-

stiftningsåtgärder, som medgav skattefavörer i olika former för investeringar utomlands, alltid skulle komma att gynna utvecklingslandet. Dylika regler kunde också användas som ett medel för skatteflykt.

Genom beslut vid 1966 års riksdag (bet. nr 54) infördes som ett komplement till dubbelbeskattningsavtalen i skattelagstiftningen ett avräkningsförfarande för utländsk skatt, ett s. k. credit of tax-system. Förfarandet innebär en rätt för fysiska personer med hemvist i Sverige och svenska juridiska personer att under vissa förutsättningar från den svenska statliga inkomstskatten på inkomster från länder, med vilka dubbelbeskattningsavtal saknas, avräkna vad i motsvarande skatt erlagts i ett sådant land. Härigenom beskattas den utländska inkomsten i princip statligt endast en gång men efter den skattesats som tillämpas i den stat som uttar den högsta skatten.

I ovannämnda, av riksdagen godkända betänkande nr 54 avstyrkte utskottet även bifall till motionsyrkanden av samma innebörd, som i motionerna vid 1965 års riksdag.

Motionerna

Till stöd för utredningsyrkandet rörande skattelagstiftningen i *motionerna I: 479* och *II: 603* anföres följande. På beskattningens område kan betydelsefulla åtgärder vidtas för att främja investeringar i u-länderna. Arbetet med att införa dubbelbeskattningsavtal med dessa länder bör fullföljas. Dessutom bör åtgärder vidtas, så att dubbelbeskattning helt undviks vid transferering av vinster från främmande länder, bland annat u-länderna. Förmånen av skattefrihet i ett u-land bör inte till någon del upphävas genom att beskattning i stället sker i Sverige. En förenkling och förbättring av de delvis svåröverskådliga skattereglerna för företag som investerar i u-länderna är också ett önskemål.

Ett ytterligare önskemål är att investeringskostnaden i ett u-land ger rätt till avdrag från investerarens skattepliktiga inkomst i Sverige. Skattelindringar av denna typ har införts i Västtyskland och övervägts i Förenta staterna. Genom ett dylikt avdrag skulle en kännbar skattebelastning elimineras i de förhållandevis talrika fall då en u-landsinvestering till större eller mindre del får formen av leverans av begagnad utrustning, t. ex. maskiner. Om dessa i moderbolaget är nedskrivna till ett lägre värde än det vartill de upptagits vid aktieteckning mot apportegendom, uppstår vid nu gällande regler en osäker vinst i moderbolaget, för vilken detta är skattskyldigt.

Bilaccisen

Gällande bestämmelser

På omsättningen av nya motorfordon utgår skatt, förutom enligt förordningen om allmän varuskatt, också enligt förordningen den 23 november 1956 (nr 545) angående omsättningskatt å motorfordon i vissa fall (s. k.

bilaccis). Bilaccisen är i princip en producentskatt på motorfordon, som tillverkas inom landet eller införs hit. Skattepliktiga fordon är personbilar, med skåp-, stationsvagns- eller personbilskarosseri utrustade lastbilar vars tjänstevikt inte överstiger 1 800 kg samt motorcyklar. Förutsättning för skatteplikt är vidare att fordonet inte är eller tidigare varit upptaget i bilregister. Härigenom begränsas beskattningen till att omfatta endast nya fordon.

Bilaccisen för personbilar och lastbilar utgår sedan den 1 januari 1966 med det antal kronor, som motsvarar 155 % av det tal som anger fordonets tjänstevikt uttryckt i kg. För bilar med högre tjänstevikt än 1 600 kg utgår dessutom ett tillägg med 195 kr. för varje fullt femtiotal kg varmed tjänstevikten överstiger 1 600 kg. Skatten avrundas till närmast lägre helt tiotal kronor.

För motorcyklar utgör bilaccisen 255 kr. om tjänstevikten inte överstiger 75 kg, 335 kr. om tjänstevikten är högre men ej överstiger 160 kg samt 505 kr. i övriga fall. Nämnade skattesatser beslutades vid 1966 års riksdag (prop. 1966: 10; BevU 1966: 1).

Motionen

Motiveringen till förslaget om höjning av bilaccisen i *motionen II: 734* återfinnes i *motionen II: 612*, vari yrkas höjda anslag till internationell hjälpverksamhet med belopp motsvarande 1 % av bruttonationalprodukten. De höjda anslagen föreslås bl. a. finansierade genom en extra beskattning av personbilar med inköpspris överstigande 20 000 kr. Den höjda bilaccisen beräknas av motionären medföra en inkomstförstärkning med 40 milj. kr.

Den särskilda varuskatten

Gällande bestämmelser

Enligt förordningen den 25 maj 1941 (nr 251) om särskild varuskatt utgår sådan skatt fr. o. m. den 1 juli 1965 på choklad- och konfektyrvaror samt på vissa kosmetiska preparat. Skatten utgår som en värdeskatt med 50 % av varans beskattningsvärde. För choklad- och konfektyrvaror utgöres detta värde av det lägsta priset exklusive skatt vid försäljning i större poster till fristående återförsäljare (grossister), medan priset exklusive skatt vid försäljning till detaljist utgör beskattningsvärde i fråga om det kemisk-tekniska varuområdet. Vid skattepliktig import utgår skatten på varans tullvärde med tillägg för tull.

Gällande skattesatser tillkom genom beslut vid 1965 års riksdag (prop. 1965: 14; BevU 1965: 16) i samband med höjningen av den allmänna varuskatten från 6 till 9,1 %. Samtidigt slopades den särskilda varuskatten på bl. a. munvårdspreparat, hudkrämer och schamponeringsmedel.

På grundval av förslag i prop. 1965: 14 upphävdes försäljningsskatten på grammofonvaror fr. o. m. den 1 juli 1965.

Motionen

I *motionen II: 735* yrkas att särskild varuskatt skall utgå på samtliga till tulltaxenr 33.06 hänförliga parfymers, toalettmiddel och kosmetiska preparat med 40 % av varans beskattningsvärde samt att en sådan skatt skall införas för till tulltaxenr 92.11-92.13 hänförliga grammofonvaror med 20 % av varans beskattningsvärde samt för till tulltaxenr 70.10 varunr 200 och 301 hänförliga flaskor med 5 öre per styck. Motiveringen för yrkandet återfinnes i *motionen II: 612*, vari motionären hemställer om väsentligt höjda u-hjälpsanslag, som bl. a. skall finansieras genom höjda skatter. Enligt motionärens mening bör lyxskatt läggas på den konsumtion, som är lättast att avvara och som dessutom starkt försämrar betalningsbalansen. Den ökade användningen av engångsglasförpackningar, som dessutom bidrar till nedskräpningen av naturen, bör även beskattas. Motionären beräknar att hans förslag rörande den särskilda varuskatten skall medföra en inkomstökning på 75 milj. kr.

Frimärksutgivning till förmån för u-länderna

Motionerna

Som motivering för utredningsyrkandet i *motionerna I: 556* och *II: 713* anföres bl. a. följande. Vid postanstalterna har vid flera olika tillfällen försålts brevmärken för välgörande ändamål. Likaledes har postverket utgivit och försålt frimärken och s. k. helgkort i liknande syfte. Härvid har frimärkenas frankovärde varit lägre än försäljningsvärdet. De s. k. helgkorten har tryckts frankerade, och försäljningspriset har givetvis varit högre än frankovärde och framställningskostnad m. m. tillsammans. Nettot har gått till det ändamål som varit i fråga. Om dessa möjligheter tillvaratas för u-landshjälpen kan man räkna med dubbel effekt; dels skulle en betydande opinionsbildning uppnås, dels skulle vissa medel erhållas till biståndsin-satserna. Då ändamålet är angeläget torde man kunna påräkna en mycket positiv inställning hos allmänheten. Man torde också kunna räkna med aktiv medverkan från folkrörelserna, vilket torde kunna utvärderas genom SIDA:s försorg.

I *motionen II: 736* framställs yrkande om utgivande av en frimärksserie under budgetåret 1967/68 till förmån för u-hjälpen. Yrkandet får ses mot bakgrunden av motionärens begäran om höjda anslag till internationell hjälpverksamhet i *motionen II: 612*. Enligt motionärens mening skulle en sådan frimärksserie kunna inbringa ca 5 milj. kr.

Utskottets yttrande

I detta betänkande behandlar utskottet motionsvis väckta förslag om skatte- och avgiftshöjningar för finansieringen av ökad biståndsverksamhet

till u-länderna och om vissa åtgärder på beskattningsområdet i syfte att främja u-hjälp samt andra humanitära och allmännyttiga ändamål.

Speciell u-hjälpsavgift m.m.

I motionen II: 539 av herr Lundberg yrkas att riksdagen skall besluta att under särskild rubrik på debetsedeln utta en speciell u-hjälpsavgift om 1 % av till statlig inkomstskatt taxerad inkomst, som överstiger 20 000 kr. Även i motionen II: 200 av herr Werner m. fl. framställs yrkande om en obligatorisk avgift till hjälp åt u-länderna. Enligt förslaget skall skattskyldiga med en beskattningsbar inkomst överstigande 10 000 kr. erlägga en årlig avgift om 50 kr. Inkomsterna härav skall förvaltas och disponeras av SIDA. I anslutning härtill behandlar utskottet yrkandet i motionerna I: 164 av herrar Sörenson och Johan Olsson samt II: 201 av herrar Wiklund i Stockholm och Johansson i Växjö om skyndsamt utredning av förutsättningarna att på debetsedeln ange vad varje skattskyldig erlägger i u-landsbidrag av den totala skatten.

De avgifter av olika slag, som f. n. uttas vid sidan av de statliga skatterna, exempelvis sjukförsäkringsavgift, skogsvårdsavgift och expeditionsavgifter, utgör i första hand ersättning för eller bidrag till direkta prestationer från samhällets sida till den enskilde. Den u-hjälpsavgift, som motionärerna föreslår, har i realiteten karaktär av en direkt skatt. Vid den fortgående reformeringen av skattesystemet har man emellertid i möjligaste mån sökt undvika en skärpning av progressiviteten vid den statliga inkomstbeskattningen och i stället eftersträvat en övergång till generell indirekt beskattning. Det skall inte förnekas att det inom den svenska beskattningen finns exempel på att skatter och avgifter uttagits för att tillgodose bestämda kollektiva ändamål. Under senare år har det emellertid ansetts mindre lämpligt att specialdestinera nya skatter och avgifter. En sådan anordning är särskilt olämplig, när man kan förutse att de statliga bidragen till internationell hjälpverksamhet kommer att successivt öka.

Trots en mycket restriktiv bedömning av budgetens utgiftssida har en försämring av budgetbalansen endast kunnat undvikas genom de betydande inkomstförstärkningar i form av ökat skatte- och avgiftsuttag på sammanlagt 1 600 milj. kr., varom riksdagen nyligen beslutat. Utskottet anser sig på grund härav inte kunna förorda en ytterligare skärpning av den direkta beskattningen.

Det torde vara förenat med betydande svårigheter att ens någorlunda exakt ange vad varje skattebetalare bidrar med till u-hjälpen, eftersom anslagen därtill finansieras inte endast med direkta utan även indirekta skatter och andra statsinkomster. Det merarbete, som förslaget i motionerna I: 164 och II: 201 skulle förorsaka de lokala skattemyndigheterna, står inte i rimlig proportion till det syfte man skulle uppnå med motionerna. Enligt

utskottets mening bör i stället andra åtgärder vidtas för att åstadkomma ökad förståelse för u-hjälpsproblemen.

Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna I: 164 och II: 201 samt II: 200 och II: 539.

Avdrag vid inkomstbeskattningen för gåvor till u-hjälp m.m

I de motioner, som utskottet i detta sammanhang behandlar, framställs yrkanden om utredning dels av frågan om avdragsrätt vid inkomsttaxeringen för gåvor till u-hjälp och andra allmännyttiga ändamål och dels av möjligheterna att stimulera enskilda personer att lämna bidrag till sådana ändamål. Enligt motionerna I: 101 av herr Svenungsson m. fl och II: 129 av herr Fridolfsson i Stockholm m. fl. bör avdragsrätt för gåvor föreligga både vid den statliga och den kommunala taxeringen, medan avdragsrätten enligt motionerna I: 100 av herr Schött m. fl. och II: 130 av herr Gustafsson i Borås m. fl. endast bör tillkomma fysiska personer och begränsas till visst maximibelopp vid den statliga taxeringen. Den i motionerna I: 423 av herrar Thorsten Larsson och Svanström samt II: 536 av herrar Johansson i Skärstad och Boo begärda utredningen om åtgärder för att stimulera enskilda att lämna bidrag till allmännyttiga ändamål tar sikte på insamlingar, vartill anslag lämnas med belopp motsvarande de insamlade medlen, och på möjligheterna att medge avdrag för gåvor direkt på den statliga inkomstskatten. I motionerna I: 95 av herr Blomquist och II: 136 av fru Sundberg m. fl. föreslås att avdrag skall medges bl. a. för frivilliga bidrag i form av löneavdrag till förmån för SIDA och dels för u-hjälpsbidrag, som lämnats till enskilda organisationer. Slutligen föreslås i motionerna I: 417 av herrar Harry Carlsson och Per Jacobsson samt II: 532 av herr Hamrin i Jönköping m. fl. att avdrag vid taxeringen till statlig och kommunal inkomstskatt skall medges med visst maximibelopp i förhållande till årsinkomsten för bidrag, som inbetalats till ett av en särskild fondstyrelse administrerat u-landskonto.

Det torde inte råda några delade meningar om nyttan och värdet av det arbete, som utförs såväl inom som utom landet av olika humanitära, kulturella, religiösa och vetenskapliga organisationer. Den ekonomiska situationen för dessa institutioner har under senare år försämrats främst genom att det höga skattetrycket försvårat möjligheterna för enskilda bidragsgivare att främja organisationernas intressen. En sådan utveckling kan inte anses tillfredsställande. De ideella organisationerna utgör ett värdefullt komplement till samhällets egna institutioner, och det måste därför anses vara ett direkt samhällsintresse att medborgarna av statsmakterna stimuleras att stödja de ideella organisationernas verksamhet.

Under senare år har man i vårt land blivit alltmer medveten om det växande behovet av hjälp till u-länderna, och i den allmänna debatten har krav framförts på en betydande ökning av denna hjälpverksamhet. I ett läge då

staten av finansiella och organisatoriska skäl inte har möjlighet att själv öka biståndsverksamheten i önskvärd utsträckning är det enligt utskottets mening naturligt, att statsmakterna på allt sätt underlättar den hjälpverksamhet till förmån för u-länderna, som sedan länge och med stor framgång bedrivits av enskilda organisationer.

I åtskilliga andra länder medges avdrag vid beskattningen för bidrag till ideell verksamhet. En sådan avdragsrätt är inte heller någon nyhet i den svenska skattelagstiftningen. Av den inledningsvis lämnade redogörelsen framgår, att en tidsbegränsad avdragsrätt för gåvor till olika försvarsändamål förelåg vid den statliga taxeringen under andra världskriget och att skattskyldig vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt samt krigskonjunkturskatt åren 1944 och 1945 under vissa förutsättningar ägde åtnjuta avdrag för penninggåvor till internationellt hjälparbete för lindrande av nöd bland civilbefolkningen i krigshärjade länder.

Med hänsyn till behovet av ekonomiskt stöd till de enskilda ideella organisationernas verksamhet, inte minst i u-länderna, delar utskottet motionärernas uppfattning att en utredning av frågan om avdragsrätt vid beskattningen för gåvor till allmännyttiga ändamål snarast möjligt bör komma till stånd.

Genom den av utskottet förordade utredningen torde yrkandena i motionerna I: 95 och II: 136, I: 100 och II: 130, I: 101 och II: 129, I: 417 och II: 532 samt I: 423 och II: 536 vara tillgodosedda.

Åtgärder för att främja investeringar i u-länderna

I motionerna I: 479 av herr Holmberg m. fl. och II: 603 av herr Bohman m. fl. hemställes om förslag till sådana ändringar i skattelagstiftningen att det ekonomiska samarbetet med u-länderna underlättas.

Som utskottet tidigare framhållit (bet. nr 54/1966) kan det förhållandet att Sverige saknar dubbelbeskattningsavtal med ett stort antal utvecklingsländer motivera att man genom interna lagstiftningsåtgärder söker underlätta investeringar och annan ekonomisk verksamhet i dessa länder. De regler om en generell rätt till avräkning för utländsk skatt som antogs av förra årets riksdag innebär otvivelaktigt att det viktigaste hindret mot svensk industriell etablering i u-länderna undanröjts. De nya skatteavräkningsreglerna torde nämligen ha medfört att förekommande dubbelbeskattning i förhållande till dessa länder i flertalet fall upphävts.

Med hänsyn härtill och då svenska företag enligt gällande regler för beskattning av inkomst av rörelse har stora möjligheter att finansiera investeringar utomlands är utskottet inte berett att biträda skrivelseyrkandet i motionerna I: 479 och II: 603.

Bilaccisen

Den särskilda omsättningsskatten på motorfordon, den s. k. bilaccisen, utgår för bl. a. personbilar med det antal kronor, som motsvarar 155 % av det tal, som anger fordonets tjänstevikt uttryckt i kg. För bilar med högre tjänstevikt än 1 600 kg utgår dessutom en tilläggsavgift med 195 kr. för varje fullt femtiotal kg varmed tjänstevikten överstiger 1 600 kg.

I motionen II: 734 av herr Rubin yrkas att en särskild tilläggsavgift skall uttas på personbilar, vilkas detaljhandelspris överstiger 20 000 kr. Avgiften bör utgöra 20 % av nämnda pris och beräknas av motionären medföra en inkomstförstärkning på 40 milj. kr. Yrkandet får ses mot bakgrunden av motionärens förslag i motionen II: 612 om väsentligt höjda anslag till den internationella hjälpverksamheten.

Utskottet vill erinra om att bilaccisen den 1 januari 1966 höjdes med ca 4 % av detaljhandelspriset för en bil av standardkaraktär. Med hänsyn till den nyligen beslutade höjningen av den allmänna varuskatten, som även utgår på nya personbilar, med 0,9 % och av motorfordonsskatten med 50 % är utskottet inte berett tillstyrka en så väsentlig höjning av bilaccisen, som motionären föreslagit. På grund härav och då förslaget inte heller är godtagbart från teknisk synpunkt avstyrker utskottet bifall till motionen II: 734.

Den särskilda varuskatten

Särskild varuskatt uttas fr. o. m. den 1 juli 1965 på choklad- och konfektyrvaror samt på kemisk-tekniska varor med undantag av munvårdspreparat, hudkrämer och schamponeringsmedel. Skatten utgår som en värdeskatt med 50 % av varans beskattningsvärde. För choklad- och konfektyrvaror utgöres detta värde av det lägsta priset från tillverkaren, medan för de kemisk-tekniska varorna beskattningsvärdet utgöres av priset vid försäljning till detaljist.

I motionen II: 735 av herr Rubin yrkas att särskild varuskatt skall utgå på samtliga kemisk-tekniska preparat med 40 % av beskattningsvärdet och att sådan skatt skall införas på grammofonvaror med 20 % av beskattningsvärdet och på vissa flaskor med 5 öre per styck. Enligt motionärens uppgift kan förslaget beräknas medföra en inkomstökning för staten på 75 milj. kr.

Nuvarande enhetliga skattesats för den särskilda varuskatten och omfattningen av det skattepliktiga varuområdet fastställdes genom beslut av 1965 års riksdag i samband med höjningen av den allmänna varuskatten från 6 till 9,1 %. Därvid avskaffades den särskilda varuskatten på vissa kemisk-tekniska varor, socker, sirap och spelkort. Samtidigt upphävdes även försäljningsskatten på grammofonvaror. Dessa åtgärder står i överensstämmelse med tidigare i olika sammanhang uttalade önskemål om en avveckling av punktbeskattningen vid övergången till en generell indirekt

beskattning. Denna avveckling, som aktualiserats genom den successiva skärpningen av den allmänna varuskatten, har med hänsyn till punktskatternas statsfinansiella betydelse hittills endast kunnat genomföras etappvis. Motionärernas förslag om en skärpning av den särskilda varuskatten och ett återinförande av en redan avvecklad punktskatt ligger således inte i linje med de aktuella strävandena att åstadkomma en mer enhetlig och rationell utformning av skattesystemet. Därtill kommer att förslaget svårigen kan genomföras utan en tidsödande teknisk överarbetning och samordning med den nuvarande lagstiftningen på området. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionen II: 735.

Frimärksförsäljning till förmån för u-länderna

I motionerna I: 556 av herr Eric Carlsson samt II: 713 av herrar Jonasson och Dockered ävensom i motionen II: 736 av herr Rubin yrkas riksdagskrivelse med begäran att postverket skall utge frimärken, brevmärken, helgkort o. d. till förmån för biståndet till u-länderna. Motionären i den sistnämnda motionen uppger att en sådan frimärksserie med tilläggsavgift skulle kunna tillföra u-hjälpen ca 5 milj. kr.

Den svenska frimärksutgivningens inriktning på kvalitet i såväl konstnärligt som tekniskt avseende har hittills begränsat antalet nya frimärksutgåvor till ett fåtal varje år. Frammärken med tilläggsavgift har utgivits företrädesvis i samband med nationella jubileer vid åtta tillfällen under 1900-talet. Konkurrenten om möjliga frimärksemmissioner för jubileums- och andra ändamål är mycket stor och poststyrelsen har därför i stor utsträckning tvingats avslå i och för sig beaktansvärda framställningar.

En frimärksutgivning med tilläggsavgift komplicerar självfallet redovisningen inom postverket och torde f. ö. ligga utom postverkets egentliga verksamhetsområde. Motionärerna torde även ha överskattat det ekonomiska resultatet av en sådan frimärksutgivning. Utskottet betvivlar inte att ett särskilt u-landsfrimärke kan ha en viss opinionsbildande verkan. Postverket kan emellertid vid sin frimärksutgivning beakta gjorda framställningar om utgivande av sådana frimärken. Med hänsyn därtill anser utskottet sig inte ha anledning tillstyrka skrivelseyrkandet i motionerna I: 556 och II: 713 samt i motionen II: 736.

Utskottets hemställan

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1) *beträffande en speciell u-hjälpsavgift m. m.*
att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 164 av herrar Sörenson

och Johan Olsson samt II: 201 av herrar Wiklund i Stockholm och Johansson i Växjö,

2) motionen II: 200 av herr Werner m. fl. samt

3) motionen II: 539 av herr Lundberg,

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

II) *beträffande avdrag vid inkomstbeskattningen för gåvor till u-hjälp m. m.*

A) att riksdagen — i anledning av de likalydande motionerna I: 95 av herr Blomquist och II: 136 av fru Sundberg m. fl., I: 100 av herr Schött m. fl. och II: 130 av herr Gustafsson i Borås m. fl., I: 101 av herr Svenungsson m. fl. och II: 129 av herr Fridolfsson i Stockholm m. fl., I: 417 av herrar Harry Carlsson och Per Jacobsson samt II: 532 av herr Hamrin i Jönköping m. fl., ävensom I: 423 av herrar Thorsten Larsson och Svanström samt II: 536 av herrar Johansson i Skärstad och Boo — måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning rörande införande av rätt till avdrag vid beskattningen för gåvor till u-hjälps- och andra humanitära ändamål samt till kulturella, religiösa, vetenskapliga eller eljest uppenbart allmännyttiga ändamål;

B) att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 95 av herr Blomquist och II: 136 av fru Sundberg m. fl.,

2) de likalydande motionerna I: 100 av herr Schött m. fl. och II: 130 av herr Gustafsson i Borås m. fl.,

3) de likalydande motionerna I: 101 av herr Svenungsson m. fl. och II: 129 av herr Fridolfsson i Stockholm m. fl.,

4) de likalydande motionerna I: 417 av herrar Harry Carlsson och Per Jacobsson samt II: 532 av herr Hamrin i Jönköping m. fl. samt

5) de likalydande motionerna I: 423 av herrar Thorsten Larsson och Svanström samt II: 536 av herrar Johansson i Skärstad och Boo,

måtte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan under punkt A hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd;

III) *beträffande åtgärder för att främja investeringar i u-länderna*

att de likalydande motionerna I: 479 av herr Holmberg m. fl. och II: 603 av herr Bohman m. fl., i vad motionerna hänvisats till bevillningsutskottet, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

IV) *beträffande bilaccisen*

att motionen II: 734 av herr Rubin icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

V) *beträffande den särskilda varuskatten*

att motionen II: 735 av herr Rubin icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

VI) *beträffande frimärksutgivning till förmån för u-länderna*

att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 556 av herr Eric Carlsson samt II: 713 av herrar Jonasson och Dockered, samt

2) motionen II: 736 av herr Rubin,

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 30 mars 1967

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Einar Eriksson, fröken Ranmark, herrar Wärnberg*, Tage Johansson, Enarsson, Ottosson, Tistad, Mattsson* och Ahlmark*; samt

från andra kammaren: herrar Brandt, Asp, Eriksson i Bäckmora*, Forsberg, Carlsson i Västerås, Larsson i Umeå, Lothigius, Dahlgren, Wiklund i Härnösand* och Öhvall.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservationer

1) *beträffande avdrag vid inkomstbeskattningen för gåvor till u-hjälp m. m.*

av herrar *John Ericsson, Einar Eriksson, fröken Ranmark, herrar Wärnberg, Tage Johansson, Brandt, Asp, Forsberg, Carlsson* i Västerås och *Wiklund* i Härnösand, vilka

dels ansett, att det avsnitt av utskottets yttrande, som börjar på s. 15 med orden »Det torde» och slutar på s. 16 med orden »vara tillgodosedda», bort ha följande lydelse:

»Som framgår av den inledningsvis lämnade redogörelsen har frågan om

avdragsrätt vid inkomsttaxeringen för gåvor till olika allmännyttiga ändamål upprepade gånger varit föremål för riksdagens behandling. Under åren före och under det andra världskriget medgavs rätt till avdrag vid beskattningen för bl. a. gåvor till internationellt hjälparbete för lindrande av nöd bland civilbefolkningen i krigshärjade länder. Dessa medgivanden var emellertid alla begränsade till tiden och föranledda av speciella förhållanden.

När frågan om införande av rätt till avdrag för gåvor till olika ändamål under senare år varit föremål för behandling har från riksdagens sida uttalats, att en sådan avdragsrätt innebär en avvikelse från grundläggande principer i skattelagstiftningen och att främjandet av allmännyttiga eller liknande ändamål bör ske, inte genom beredande av lättnader vid beskattningen, utan genom direkta statliga bidrag.

En avdragsrätt för gåvor till allmännyttiga ändamål skulle medföra att det stöd som lämnas blir svårbedömligt och ojämnt. Sådana ändamål, till vilka inkomsttagare med större inkomster lämnar bidrag, blir gynnade på grund av att sådana inkomsttagare till följd av marginalskatten har möjlighet att med mindre personlig uppoffring stödja ändamål som anses behjärtansvärda. Att bidragens antal och storlek under sådana förhållanden inte alltid skulle rätta sig efter ändamålets angelägenhetsgrad och behovets storlek är uppenbart.

Därtill kommer att det inte torde vara möjligt att i författningstexten exakt ange de institutioner eller sammanslutningar, till vilka bidrag med avdragsrätt kan ges. Varje bestämmelse i sådan riktning av mera allmänt innehåll skulle otvivelaktigt ge upphov till en mängd skattetvister. I vissa fall lämnas bidrag till allmännyttiga ändamål under sådana former att det inte är möjligt att kontrollera att bidragen utbetalats, exempelvis då bidrag lämnats vid upptagande av kollekt eller liknande insamlingar. Bidrag lämnas också ofta i form av medlemsavgifter till sammanslutningar, som arbetar för allmännyttiga ändamål. Avdrag för sådan avgift medges inte enligt gällande bestämmelser. Införande av avdragsrätt för vissa slag av medlemsavgifter skulle ytterligare i hög grad komplicera skattelagstiftningen.

På grund härav och då införandet av en dylik avdragsrätt enligt utskottets mening skulle strida mot planerna på en definitiv källskatt avstyrker utskottet bifall till samtliga de ifrågavarande motionerna.»

dels ock ansett, att utskottet under punkt II bort hemställa,
att följande motioner, nämligen

- 1) de likalydande motionerna I: 95 av herr Blomquist och II: 136 av fru Sundberg m. fl.,
- 2) de likalydande motionerna I: 100 av herr Schött m. fl. och II: 130 av herr Gustafsson i Borås m. fl.,
- 3) de likalydande motionerna I: 101 av herr Svenungsson m. fl. och II: 129 av herr Fridolfsson i Stockholm m. fl.,

4) de likalydande motionerna I: 417 av herrar Harry Carlsson och Per Jacobsson samt II: 532 av herr Hamrin i Jönköping m. fl., ävensom

5) de likalydande motionerna I: 423 av herrar Thorsten Larsson och Svanström samt II: 536 av herrar Johansson i Skärstad och Boo,

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

II) *beträffande åtgärder för att främja investeringar i u-länderna*

av herrar *Enarsson, Ottosson* och *Lothigius*, vilka ansett,

dels att det avsnitt av utskottets yttrande, som på s. 16 börjar med »Som utskottet» och slutar med »och II: 603» bort ersättas med text av följande lydelse:

»I motionerna erinras om att FN:s generalförsamling år 1965 enhälligt antagit en rekommendation, vari bl. a. ingick en uppmaning till regeringarna i de kapitlexporterande länderna att undvika åtgärder som hindrade eller begränsade utflödet av kapital från sådana länder till u-länderna och att vidtaga alla nödiga åtgärder för att främja strömmen av enskilda investeringar i u-länder, exempelvis i form av befrielse från eller lättnader i beskattning och genom investeringsgarantier för dem som investerade i u-länder och genom stöd till utbildning av företagsledare och teknisk personal.

Motionärerna finner det med hänsyn till u-ländernas behov av investeringar självklart att också vårt land bör vidta åtgärder för att underlätta för svenska företag att kommersiellt och industriellt bidra till att öka takten i u-ländernas ekonomiska utveckling.

Utskottet delar denna motionärernas uppfattning. Som utskottet tidigare framhållit (bet. nr 54/1966) kan det förhållandet att Sverige saknar dubbelbeskattningsavtal med ett stort antal utvecklingsländer motivera att man genom interna lagstiftningsåtgärder söker underlätta investeringar och annan ekonomisk verksamhet i dessa länder. De regler om en generell rätt till avräkning för utländsk skatt som antogs av förra årets riksdag innebär blott ett steg på vägen för undanröjande av de hinder av skattemässig natur som svensk industri möter när den önskar etablera sig i n-länderna. Utskottet finner det exempelvis föga rimligt att skattefrihet eller skattelättnader, som ett u-land beviljar främmande företagare för att locka dessa att investera i utlandet, på grund av de svenska skattebestämmelserna skall tillfalla icke det investerade svenska företaget utan svenska staten. I likhet med vad som gäller i Västtyskland och som övervägs i Förenta Staterna bör vidare investeringskostnader i ett u-land ge rätt till avdrag från investerarens skattepliktiga inkomst i Sverige.

Utskottet vill av anförda skäl tillstyrka bifall till motionerna I: 479 och II: 603.»

dels att utskottet under punkt III bort hemställa,

att riksdagen, med bifall till de likalydande motionerna I: 479 av herr Holmberg m. fl. och II: 603 av herr Bohman m. fl., i vad motionerna hänvisats till bevillningsutskottet, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att förslag till sådana ändringar i skattelagstiftningen förelägges riksdagen att det ekonomiska samarbetet med u-länder underlättas.

Särskilt yttrande

beträffande åtgärder för att främja investeringar i u-länderna

av herrar *Tistad, Mattsson, Ahlmark, Eriksson* i Bäckmora, *Larsson* i Umeå, *Dahlgren* och *Öhwall*, vilka anfört följande:

»Vi anser att åtgärder bör vidtagas i syfte att stimulera svenska investeringar i u-länderna. Skattereglerna för företag, som investerar i dessa länder, är tämligen svåröverskådliga. Reglerna är i behov av förenkling och förbättring. I första hand bör dubbelbeskattningsavtal med berörda länder eftersträvas. Frågan om ytterligare utbyggnad av det vid fjolårets riksdag beslutade avräkningsförfarandet bör tas upp till prövning. Vid sidan av en reformering av skattereglerna bör garantiskyddet för svenska u-landsinvesteringar förbättras. Vi har i motioner begärt förslag till årets höstriksdag om införande av ett svenskt garantisystem för skydd av svenska investeringar i u-länderna.»